

MATKA A VDOVA

z Madagaskaru

Říká se, že dobrá rada je nad zlato. Často si nevíme rady, a proto hledáme pomoc u druhých – moudrých a zkušených lidí, o kterých víme, že nám dobře poradí. Co když ale před nebo i po vykonání nějakého skutku slyšíme rady a naléhání, jak bychom to či ono měli vykonat? Svět – tzn. média, ale i naši „přátelé“ – nás mnohdy nutí do něčeho, co se neshoduje s Božím plánem, co odporuje Ježíšovu učení. A přiznejme si, že často kapitulujeme.

BLAHOŠLAVENÁ

VIKTORIA RASOAMANARIVA (1848–1894) byla mnohokrát ve svém životě vystavena zprvu „dobrým“ radám a posléze výhrůžkám a útokům, aby zapřela svou víru nebo aby jednala proti evangelnímu duchu. Nikdy nepodlehla. Pomáhala jí k tomu neustálá modlitba, trpělivost ve snášení hrozeb a pomluv, statečnost, ale i úcta k eucharistii a velmi silný odpor k jakémukoliv hříchu.

VÍTĚZNÝ KŘEST

Viktoria pocházela z jedné z nejbohatších malgašských rodin. Její matka i strýc zastávali vysoké politické funkce ve vládě na Madagaskaru. Byla vychována v mravnosti, a tak se po prvním setkání s jezuiti, kteří vykonávali v malgašském hlavním městě Antananarivu misie, zcela obrátila na křesťanskou víru. Pokřtěna byla v 15 letech a obdržela jméno Viktoria. Toto jméno znamená vítězství a bylo jí dáno jako odměna za to, že si svůj křest i přes nepřázeň pohanského okolí vybojovala.

VYTRVALOST V PROTIVENSTVÍ

Po odstranění krále Radama II., který podporoval katolické misie na ostrově, byli katolíci pronásledováni. Viktoriin otec usiloval, aby se dívka zřekla katolické víry a vstoupila do anglikánské církve, kterou nová vláda z politických důvodů podporovala. Viktoria neustoupila za žádnou cenu. Nejlepším důkazem statečnosti bylo, že nebrala ohled na mocné a že se svým přesvědčením netajila na královském dvoře, kde bylo mnoho nepřátel křesťanství. Nekompromisně vyznávala svou víru a stala se vzorem a „sloupem“ pro tisíce následovníků. V době pronásledování vyprosila u státních úřadů, aby nebyly

zavírány katolické školy a kostely, cestovala do odlehlých částí země, aby povzbuzovala katolíky ve víře, trvale se zastávala u krále i u premiéra práv katolíků. Tím vším se stala velkou morální autoritou.

UTRPENÍ A VĚRNOST

Ještě větší utrpení zažila mladá Viktoria v manželství se synem premiéra Radriakou. Podle malgašských zvyklostí byla provdána za mladíka, kterého jí určila rodina. Manželství bylo pro Viktorii mučednictvím, neboť manžel byl alkoholik a násilník, který

nenáviděl křesťanství. Jeho jednání bylo tak skandální, že otec i královna Viktorii radili, aby se s ním rozvedla. Mladá křesťanka však statečně snášela utrpení, které jí man-

žel působil, byla si totiž vědoma nerozlučnosti katolického manželství a také následků, které by rozvod katolické kněžny měl. Zůstala manželovi věrná až do jeho smrti v roce 1887.

HLOUBKA ŽIVOTA

Když se po čtyřech letech směli katolíci misionáři do země vrátit, nenalezli církev v ruinách, ale setkali se s živou katolickou společností. Bylo to zásluhou Viktoriiny činnosti, její odvahy a svatosti. Její statečnost se projevovala i v tom, že dokázala o své víře mluvit mezi dvořany a rádci krále s takovou prostotou a přesvědčivostí, že budila obdiv i u svých protivníků. Musela o svou víru neustále bojovat a v tomto boji vytrvala až do smrti. Byla také ženou vytrvalé modlitby, modlila se v kostele až 7 hodin v kuse. Měla v mimořádné úctě Nejsvětější svátost a konala pravidelně pobožnosti k uctění utrpení Pána Ježíše. Její láska k Bohu se neprojevovala pouze v modlitbách a postech. Především jí šlo o spásu duší všech lidí, s kterými se setkávala. Povzbuzovala je ve víře, ale také konala charitativní činnost pro dobro chudých, nemocných, zvláště vězňů a otroků. Viktoria byla pokorná, poctivá, měla silně vyvinutý smysl pro spravedlnost, který využívala při radách panovníkovi země.

Po návratu misionářů Viktoria těžce onemocněla. V nemoci byla příkladem trpělivosti a sebeovládání. Mnoho trpěla, ale i přes bolesti stále pomáhala druhým. Zemřela 21. 8. 1894 v pověsti svatosti. Blahořečena byla na Madagaskaru v dubnu 1989 Janem Pavlem II.

Foto: wikipedia.org

GALILEO

NEVĚŘIL TOMU, CO „VŠICHNI VĚDÍ“

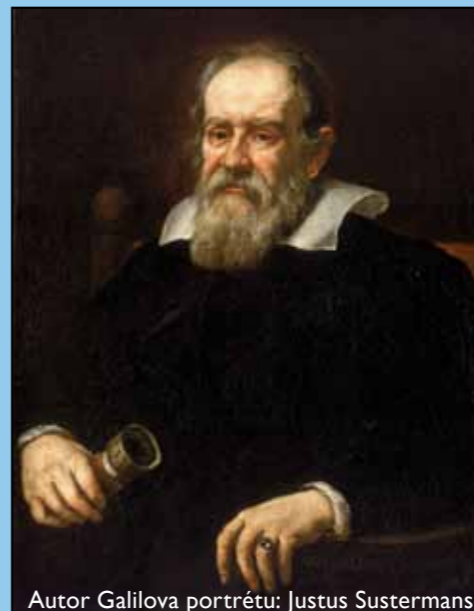
V roce 2009 celý svět slavil Rok astronomie na počest 400. výročí Galileových pozorování dalekohledem a Keplerova spisu *Astronomia nova*. Začátkem léta 1609 byl Galileo na návštěvě v Benátkách. Dozvěděl se tam o jednom čerstvém vynálezu. V Nizozemsku prý dali na konce trubice čočky a pomocí nich dovedli zpozorovat blízcího se nepřítele dřív než volným okem. Kdo by to byl řekl? Vždyť „všichni vědí“, že křivá sklíčka lžou. Stačí se podívat do křivého zrcadla! Když se tedy jedním křivým sklíčkem díváme na druhé křivé sklíčko, měli bychom všechno vidět dvojnásobně zkresleně, ne?

Galileo nebyl nováček. Věděl velmi dobře, že mnoho věcí, které „všichni vědí“, je špatně. V předchozích letech se stal slavným právě díky tomu, že pár takových věcí odhalil. Když pustím těžkou dělovou kouli, dopadne na zem dřív než peříčko. Galileo ale přišel na to, že rozdíl v pádu „těžkých“ a „lehkých“ předmětů má na svědomí odpor vzduchu: jinak vše padá stejným způsobem. Když za sebou táhnu vozík a pak přestanu, vozík se zastaví. To je přece každému jasné. Galileo ale přišel na to, že kdyby nebylo tření, vozík by se nezastavil, ale pokračoval by v rovnoměrném přímočarém pohybu. Pro jistotu to zopakují: Vozík by se nikdy nezastavil! Tomuto podivnému Galileovu objevu se říká setrvačnost. Pomocí svých nových znalostí o volném pádu a o setrvačnosti Galileo dovedl vypočítat, jak namířit dělo. Právě tato strategicky důležitá vojenská aplikace zajistila Galileovi vážnost.

Galileo zkoušel domyslet, zdalipak se jeho nová představa o pohybu obecně a o setrvačnosti zvláště shoduje s Koperníkovým uspořádáním pohybu planet. Připomínám, že Galileo nevěděl o gravitaci (tu objevil Newton o 80 let později), a tak jediná věc, která ho napadla v souvislosti s případným pohybem Země kolem Slunce, se týkala přílivu a odlivu. Galileo si řekl, že příliv a odliv způsobují setrvačnost. Země se točí kolem své osy a zároveň obíhá kolem Slunce. Zdálo

se mu, že voda oceánů kvůli tomu šplouchá podobně, jako když tančíte valčík se sklenicí vody v ruce (i když v Galileově době ještě neměli o valčíku ani ponětí :-). Jeho teorie vycházela z toho, že příliv a odliv nastávají jednou za den. Mnoho lidí mu vysvětlovalo, že tomu tak není, že příliv a odliv nastávají dvakrát za den.

Galileo nevěřil tomu, co „všichni vědí“. Často se mu to vyplatilo, ale v tomto přípa-

Autor Galilova portrétu: Justus Sustermans

de to byl omyl. Příčinou přílivu a odlivu není setrvačnost, ale gravitace. Jeho teorie byla čirý nesmysl. Nápad, že příliv a odliv dokazují pohyb Země, měl Galileo už kolem roku 1605. Když pak v roce 1609 v Benátkách slyšel o nizozemské „tajné zbrani“ s čočkami, zkusil si něco takového postavit. Galileo byl velmi zručný a během několika málo týdnů měl vlastnoručně vyrobený dalekohled. Kromě použití ve vojenství, zkusil Galileo pozorovat noční oblohu. Byla to fantastická zeň objevů: hory na měsíci, hvězdy Mléčné dráhy, Jupiterovy měsíce, Saturnův prstenec. V následujících letech přišly na řadu fáze Venuše, rotace Slunce a sluneční skvrny. Galileo prý pomocí dalekohledu dokázal, že Koperník měl pravdu. Žádný z jeho objevů sám o sobě není zaručeným důkazem pro Koperníka. Spíše jsou důkazem proti Ptolemaiovi. Proč ale Galileo chtěl mermomocí prosazovat Koperníkův model s kulovými orbitami, epicykly, deferenty a excentry, když v roce 1609 Kepler zveřejnil elegantní model s čistými, eliptickými dráhami? Kepler Galileovi poslal výtisk své knihy. Galileo ji ani neotevřel. Keplera nebral vážně. Proč Galileo neprosazoval správný Keplerův model sluneční soustavy, ale dokazoval překonaného Koperníka, navíc pomocí chybné teorie přílivu a odlivu? O tom příště.

P. Pavel Gábor SJ, Ph.D.
Vatikánská observatoř, Tucson, Arizona

Ilustrace: Jiří Vančura

Ilustrace: NASA.gov

😊 V kapse klokanice sedí malý tučňák a stěžuje si na vedro. Tisíce kilometrů odtud klokanek sedí na ledové kře mezi tučňáky, třese se zimą a naříká: „Zase ta školní výměna...“

Jiří Vaňhara